

Алаваня Желько, студент магістратури, група ЦБ-24мн
Науковий керівник: Шаломов В. А., к.т.н., доц. кафедри ОПЦТБ

Український державний університет науки і технологій
ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»

ДО ПИТАННЯ УЗГОДЖЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА З ОХОРОНИ ПРАЦІ УКРАЇНИ ТА ЄВРОСОЮЗУ

Згідно з положеннями міжнародного стандарту ISO 45001:2018: «організація повинна розробити, впровадити, підтримувати в робочому стані та постійно поліпшувати систему менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці, включаючи необхідні процеси та їх взаємодії» [1]. Усе це вимагає розроблення відповідних правил документування, що дасть змогу різними методами інтегрувати наявні на підприємстві інформаційні потоки між собою та автоматизувати управління процесами в галузі охорони праці.

Відповідно до сучасного тренду модернізації трудового законодавства та в поточних умовах гармонізації вітчизняного нормативно-правового регулювання та стандартизації з міжнародною практикою менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці роботодавець зобов'язаний забезпечити не тільки створення та функціонування системи управління охороною праці (СУОП), а й гарантувати ідентифікацію її основоположних елементів.

Для багатьох вітчизняних підприємств побудова СУОП - це складова частина інтегрованої системи менеджменту (ІСМ). Найпоширенішим варіантом її впровадження є модель, за якої на базі системи менеджменту якості (ISO 9001) послідовно вибудовуються система управління охороною довкілля (ISO 14001) і система менеджменту охорони здоров'я та безпеки праці (ISO 45001).

Керуючись базовими вимогами стандарту PAS 99:2006 Specification of common management system requirements as a framework for integration («Специфікація загальних вимог системи менеджменту як рамкова структура для інтеграції»), [2] на рис. 1 наведено візуалізацію інтеграції систем менеджменту в єдину систему.

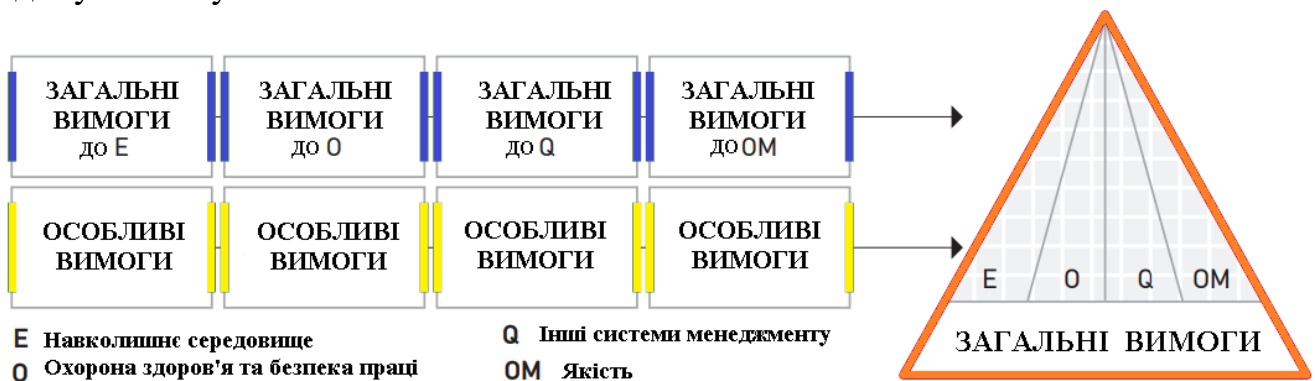

Рис. 1. Інтегрування загальних вимог стандартів

Специфікація PAS 99:2006 може бути застосована до будь-якої організації незалежно від її розміру та галузевої приналежності, яка прагне інтегрувати дві

(і більше) системи менеджменту в одну цілісну систему з єдиним підходом до політики, документації, процесів і методів.

При цьому специфікація PAS 99:2006 ґрунтується на шести компонентах керівництва ISO/IEC 72:2001 «Керівні вказівки з обґрунтування та розроблення стандартів на системи менеджменту», які характеризують мінімальний склад загальних вимог до систем менеджменту та класифіковані за категоріями: політика, планування, впровадження та функціонування, оцінка результативності, поліпшення, аналіз з боку керівництва.

Це, своєю чергою, є нічим іншим, як сукупністю елементів, що лежать в основі принципів ризик-орієнтованого мислення (risk-based thinking), які передбачають реалізацію організацією комплексу узгоджених заходів щодо побудови СУОП на підприємстві відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 45001:2018. Слід підкреслити, що охорону праці включено до переліку на рис. 2.

Рис. 2. Законодавство Євросоюзу у сфері охорони праці.

Так, у рамках гармонізації чинних стандартів у галузі охорони праці з міжнародними вимогами в Україні почала діяти низка міждержавних стандартів з питань СУОП, які розроблено для підприємств, що здійснюють розроблення, впровадження та підтримання в актуальному стані СУОП відповідно до вимог чинного трудового законодавства та інших нормативно-правових актів, що містять норми трудового права.

Україна має адаптувати національне законодавчо-нормативне забезпечення з безпеки і гігієни праці до вимог директив ЄС. Стан імплементації міжнародних стандартів відображено на рис. 3 [3].

Директиви Європейського парламенту і Ради, основні положення яких враховані у національному законодавстві

Директива	Наказ Міністерства соціальної політики України
1. Директива 2009/104/ЄС Європейського парламенту і Ради від 16.09.2009 р.	«Про затвердження Вимог безпеки та захисту здоров'я під час використання виробничого обладнання працівниками» від 28.12.2017р. № 2072.
2. Директива Ради 92/57/ЄЕС від 24.06. 1992 р.	«Про затвердження Мінімальних вимог з охорони праці на тимчасових або мобільних будівельних майданчиках» від 23.06.2017р. № 1050.
3. Директива Ради 89/656/ЄЕС від 30.11.1989 р.	«Про затвердження Мінімальних вимог безпеки і охорони здоров'я при використанні працівниками засобів індивідуального захисту на робочому місці» від 29.11.2018 р. № 1804.
4. Директива Ради 90/270/ЄЕС від 29.05.1990 р.	«Про затвердження Вимог щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроями» від 14.02.2018 р. № 207.
5. Директива Ради 92/104/ЄЕС від 3.12.1992 р.	«Про затвердження Вимог щодо безпеки та захисту здоров'я працівників видобувних підприємств з підземним і відкритим способами видобування» від 02.07.2018 р. № 943.

Директиви Європейського парламенту і Ради , які мають бути імплементовані

Директива	Зміст
Директива Ради 89/391/ЄЕС від 12.06.1989 р.	Про впровадження заходів для заохочення вдосконалення у сфері безпеки і охорони здоров'я працівників під час роботи.
2. Директива Ради 92/91/ЄЕС від 3.11.1992 р.	Про мінімальні вимоги для поліпшення безпеки та охорони здоров'я працівників у видобувних галузях, що використовують буріння.
3.Директива Ради 89/654/ЄЕС від 30.11.1989 р.	Про мінімальні вимоги стосовно безпеки і охорони здоров'я на робочому місці.
4. Директива Ради 92/58/ЄЕС від 24.06.1992 р.	Про мінімальні вимоги до забезпечення позначень безпеки та/або гігієни на робочому місці.

Рис. 3. Адаптація національного законодавчо-нормативного забезпечення з безпеки і гігієни праці до вимог директив ЄС

Висновки. З метою підвищення ефективності функціонування СУОП необхідно оптимізувати кількість нормативно-законодавчих актів в галузі охорони праці та підвищити їх дієвість через прийняття та удосконалення відповідних законів, усунувши протиріччя. Крім того забезпечити баланс між інтересами роботодавців і найманих працівників у питаннях відповідальності, попередження і оперативності реагування та державою і роботодавцями у питаннях фінансування заходів та контролю за виконанням рішень.

ЛІТЕРАТУРА

1. ДСТУ ISO 45001:2019 Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування (ISO 45001:2018, IDT).
2. PAS 99:2006 Specification of common management system requirements as a framework for integration. URL: http://svconsult.ru/_tbkp/PAS_99-web-.pdf (дата звернення: 20.03.2025).
3. Сантуш А. Узгодження українського законодавства з європейською нормативно-правовою базою з безпеки і гігієни праці: ключові питання URL: <http://oppb.com.ua/articles/uzgodzhennya-ukrayinskogo-zakonodavstva-z-yeuropeyskoyu-normatyvno-pravovoyubazoyu-z-0>. (дата звернення: 20.03.2025).